Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאטס ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
מאנטאג, פרייטאג אונד פרייטאג
אין פעסט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעלייהר 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעלייהר 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פראנומעריראן
אונד דער פראנומעראציאנס-פרעיס
בעזאהלן מיט דעם פעסטאנט דער
לרסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולווארד נומ׳ 29
וואהין מאן אויך דיא פראנומעראט-
אנס-גלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 2, זעכצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג ו טבת ה׳תרמ״ד. Pest, den 4 Jänner 1884

טיסא אין ווייען.

אם 3-טען דיזעס (דאנערסטאג), דאס זיך אונזער מיניסטער-פרעזידענט נאך ווייען בעגעבען. דער צווייטע דיזער רייזע איזט וואהל נאך אונבעקאנט. דאך גלייבען מאנכע בלעטטער, דאס דיזע רייזע אונזערעס מיניסטער-פרעזידענטען מיט דעם אנגלילקלבען מיש-עהע-נזעוטצע, דאס בעריישט שאן זא פיעל שטייב איפגעווירבעלט, אין אנגסטעם צוזאממענהאנג שטעהע.

דאס רעגיערונגס-בלאטט „נעמזעס״ בריינגט נעמלך פאלגענדע איזזעהען-ערערגענדע מיט-טהיילונג:

„דיא אונגאריישען מאנגאטען, אלס נעגענער דעס מיש-עהע-נזעוטצעס, זוכען ביא איהרען „עס-טערריכישען״ קאללעגען הילפע, אום דאס מיש-עהע-נזעוטצין אונד מיט דעמזעלבען פיעללייכט איך דאס מיניסטעריאום טיסא צו פאללע צו בריינגען. עס גיבט נעמלך אין עסטערריך פיעלע מאנגאטען, דיא איך אין אונגארן גראסא גיטטער אונד דאהער איך דאס רעכט בעזיטצען, אים אונגאריישען אבערהויזע מיטצוטיטטמען. דיזע גין וואהרדען פאן דען אונגאריישען מאנגאטען ערזוכט, ביא דער צווי-טען פערהאנדלונג דעס מיש-עהע-נזעוטצעס אים אונגאריישען אבערהויזע ערשיינען צו וואללען, אום נעגען דיזעס נזעוטצין צו שטיממען. עס האבען זיך פיר דיזיגען שריטט שאן ערקלערט: דריא פרטסטען ליבטעגשטין, גראף בערכטאלד, פירסט קארל טרייטמאנסדארף, צוויא מארקגראפען פאללא-ויטשיני אונד נאך אנדרע עסטערריכישע מאגנא-טען, וועלכע אין אונגארן בעגיטערט זינד.״

„פריילך ווערדען דיא אונגאריישען מאגנאטען גיר זיך זעלבסט אונד איך דעם דזודמע אונגארנס שארען, וועגן זא אן איינער ריין „אונגערן אונגא-לענגהייט אונגארנס״, וויא דיא מיש-עהע-פראגע עס איזט, אן עסטערריכישע מאגנאטען אום הילפע זיך ווענדען; אונד עס ווערע איך זיכעגס דער ער-ווערטען עסטערריכישען מאגנאטען האבסט אונ-אנשטענדיג, וואללטען זיא נאך פעסט איללען, אום דא אם אבערהויזע איינען ווישין איינגעגעבען, זיך אין איינען קאמפף מענגענה, דער צוי שען דעם אב-געארדנעטען אונד אבער-הויזע אונגארנס אב-וואלטען״ —

זא ווייס „נעמזעס״ אללין דא דיא ערוויעהנ-טען עסטערריכישען מאגנאטען דיא פאר-צוגליכען מענגער דעם ווייגער האפעס בילדען, זא איזט עס פאר-איכצוזעטצען, דאס דיא איינען אללען שרייט אינע צישטיממונג זיינער מאיסטעט ניממער וואגען ווירדען. דערר פאן טיסא זאלל זיך מיטהין צו דעם צייעקע נאך ווייען בעגעבען האבען, אום זיך צו איבערצייגען, אב ווירקליך זיינע מאיעסטעט דיא אייגענוויללינונג דאצו געגעבען, דאס דיא עסטערריכישען מאגנאטען נאך פעסט ריינען אללען, אום דאס איין אן דער רע-גערונג איינגעבראכטעס נזעוטצין צו בעקעמפפען. זאללטע דעם דער פאלל זיין, דא ווערע טיסא נאטירליך עגשטאלפסטען, פאן זיינער שטעללע אלס אונגאריישער מיניסטער-פרעזידענט צוריקצו-טרעטען;

נין ווייל זעהען, דאסס דאס מיש-עהע-נזעוטצין אללערדינגס בעריישט שטארקע פערווירקלונגען הערפאר-גערופען האט. דאס עס יעדאך הערזורך צו איינער „מיניסטער-קריזיס״ קאממען זאלל — דאס קאننען ווייר דורכאוס ניכט גלויבען.— וואהרליך; דיזען אינער העטטע זיך דיא אונגאריישע רעגיע-רונג לייכט ערשפארען קאننען;

וויא איממער אבער דיא זאכע איפפאללט, זא איזט זיא פיר אונס יודען ניכט אנגענעהם. אין דער טהאט קעמפפען יא דיא מאגנאטען וויעניגער נעגען דאס מיש-עהע-נזעוטצין צווישען יודען אונד כריסטען, אלס עבען נעגען דאס מיניסטעריאום טיסא. אבער עס קאننטע נונמעהר דאך הי-סען, דאס הערר פאן טיסא אלל דיא שווירעיגקייטען גיר דער יודען ווענען צו ערדולדען האבע; מאן זאללטע דאך ניכט איבעראלל זאגליך דיא יודען הייניגמישען!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא ערנענונג דעס הערערן לודווינ פאן טיסא צום גראפען) איבער דיא ווייר בעריישט אין פאריגער נוממער קורץ בעריכטעטען, בילדעט נאך איממער דאס הייפטגעשפרעך אללער פאלטישען קרייזע. וויא דעם „פעסטער ללאיד״ אים ווייען בעריכטעט ווירד, זא האטטע זיינע מאיעסטעט שאן פאר דריא מאגנאטען אנלעפליך זיינער אנוועזענהייט אין סעגעדין דיא אב-זיכט, הערערן לודווינ פאן טיסא, דער אלס קאנגליל-כער קאממיססער אום דען ווערעד-אויפבויא דיע-ווער שאמדט ווירקליך אונפערגענגליכע פערדיענסטע זיך ערוואבען, דורך פערלייהונג דעס גראפען-טיטעלס איינצוזיכען. אללין דא בעשטיממט וואר, דאס מיט עגרע דעס יאהרעס 1883 איך דאס אמט אינעס קאנגליכען קאממיססערס פיר סעגע-דין איפהאלטען ווירד, זא פערשאב זיינע מאיעסטעט דיעזע אללערהאכסטע איינצייכנונג ביז צו דעם אינגבליקע, אין דעם הערר לודווינ פאן טיסא פאן זיינעם אמטע אלס קאנגליכער קאממיססער שיידען ווירד.— איפפאללענד וואר דיא שטעללע אין דעם אללערהאכסטען שרייבען, דיא דא לוטטע: „ווייר פערלייהען דען גראפען-טיטעל הערערן לודווינ פאן טיסא אינד זיינען נזעוטצלינען נאכקאממען.״— נון איזט עס אבער בעקאننט, דאס אונזער נ״-נעבא-קענער גראף נאר ניכט פערהייראטעט איזט; איך זין אלטערער ברודער, לאדעלוים פאן טיסא, בליעב לעדיג; פאן דען דריא ברידערן טיסא איזט עבען נור מיניסטער-פרעזידענט, הערר קאלאמאן פאן טיסא, אללין מיט אינער גרעפין דענגפאלל פער-הייראטעט. וויא עס אללגעמין הייסט, וואללטע זיינע מאיעסטעט אויסשפרינגלך הערערן לודווינ פאן טיסא דען גראפען-טיטעל מיט דער בעשטיממונג פערלייהען, דאס נאך זיינעם אבלעבען דיעזער טי-טעל אין דיא נאכקאממען זיינעם ברודערס, דעם מיניסטער-פרעזידענטען קאלאמאן פאן טיסא, אי-בערגעהען זאלל. דאך דער מיניסטער-פרעזידענט ערזוכטע אויסדרילקלך, דאס דיעזע בעשטיממונג אים דעם אללערהאכסטען שרייבען וויעדערלייבען מאגע. ער זאלל נעזאגט האבען: „אך בין אין אינ-פאבער עדעלמאן; וואללען מיינע זאהנע דען גראפען-טיטעל האבען, זא זאללען זיא זיך אינען זאלבען זעלבסט פערדיענען, עבען וויא מיין ברודער דיעזען טיטעל דורך זיינע הערפאר-ראגענדען לייס-טונגען ערוואבען האט! עס איזט גאר קיין רוהם, דאס מאן אינען זאלבען טיטעל איינפאך אין אינעם אנקעל ערבט, וויא מאן עטוא פאן אירגענד אינעם ריינען פערוואנדטען אינען זאך געלד ערבט!״ — אינדעס גלויבט מאן אללגעמיין, דאס לודווינ פאן טיס אינען זאהן דעם מיניסטער-פעזידענטען אן קיין דעסטטאטט אننעהמען דירפטע, אויף דען ער זאראנן ווייגען גראפען ריכטהום געבסט דעם גראפ-פענטיטעל פערערבען ווירד. דורך אינע זאלכע „אראפטרונג״ אדער „אننאהמע אן קינדעסטטאטט״ ווירד דער זאהן דעם מיניסטער-פרעזידענטען אלס געזעטצליכער נאכקאممע דעם הערערן לודווינ פאן טיסא בעטראכטעט ווערדען, דעם זאראנן לויט דעם אין ערדע שטעהענדען אללערהאכסטען שרייבענס דער גראפען-טיטעל מיט רעכט צוטעהט. אבער-גענס וואר דיא מיטטער דער ברידער טיסא אינע געבארענע גרעפין טעלעקי: דיא פריא דעם מיניס-טער-פרעזידענטען איזט, וויא בעריישט עروועהנט, אינע גרעפין דענגפעלד. דער זאהן דעס קאלא-מאן פאן טיסא האט מיטהין אינע גרעפליכע גראפ-מיטטער, אינע גרעפליכע מיטטער אונד נונמעהר איך אינען גרעפליכען אנקעל! עס ווירד אלזא גאר ניכט בעפרעמדען, ווענן אינסט איך ער דיא גראפ-פען-קראנע טראגען זאללטע!

* (אבער דיא ערמארדונג צווייער פאליצייפפאס אין פעטערסבורג) האבען ווייר בעריישט אין פאריגער נוממער בערעטטעט; עס ווירד גון נאכטרעגליך נאך פאלגענדעס געמעלדעט: „דיא בעפאלקרונג פעטערסבורגס קאممט גאר ניכט אום דער איפרע-גונג הערייס. פאר דריא וואכען האט קאיזער אלעק-סאנדער פאפ גיהילפסטען-קאممטע אין שרייבען ערהאלטען, וואריין אהם מיט ערמארדונג גדראהט וואורדע. אונד גון ווירד מאן מיט מעלדונג אי-בערראשט, דאס דיא גיהילפסטען צוויא פאליצי-שעפפ אין אין הויז גלאקט אונד דענזעלבען דארט דען „גראאיס״ געמאכט. דער קאיזער איזט נעמליך איבער דען פערלוסט דעס אינגען דיעזער צוויא אונגליקליכען פארטליך טראסטלאז. — עס איזט דעס דער שעף דער גערהמען פאליציא וו זודייקין, אינער דער פעהנסטען, נעשיק-טעסטען אונד הינגעבונגס-פאללסטען מענגער, דער דאס פערטריען זיינער מאיעסטעט אן פאללסטעס מאסע בעזאס. דאס בעצייכנעטע הויז וואורדע נא-טירליך שטרענגستענס דורכזוכט; ניכט וועניגער אלס 43 פערדכטיגע פערזאנען וואורדען פערהאפ-טעט; אללין מאן ווייס נאך אממער ניכט, אב מאן איך דיא איגענטליכען מארדער אין הענדען האבע. דיא פערהאפטעטען זינד צום גראסטען טהיילע פריינ-צימممער; יעדאך איך אין פאליצי-בעאמ-טער וואורדע אין דאפפ גענאممען, ווייל ער אין פערדאכט שטעהט, מיט דען גיהילפסטען געהיימע פערבינדונגען צו אונטערהאלטען. דער ערמארדעטע זודייקין וואר קיים 30 יאהרע אלט, וואר יעדאך בעריישט גרויא אונד זאה אום, וויא אין הא-האער פינפגיגער. ער וואורדע ערסט פאר וועניגען יאהרען פאן קיעו נאך פעטערסבורג פערזעטצט. ער צייכנעטע זיך אבער אום דיענסטע זא זעהר אום, דאס ער ראש צו אינער זעהר בעריטטענדען שטעללונג אויאנשירטע. פאר ניכט גאר לאנגע עגטדעקטע דיעזער שארפזינגיג מאן אינע „סאל-דאטען-פערשיאדונג״, וואפר מאיזער אלעקסאנדער איהם אינע גאלדענע אוהר מיט בריללאנטען געבסט 10000 רובעל שענקטע.— פאר אינעס אהרע עגנ-דעקטע זודייקין דען גערהם-בונד, דיא „הייליגע לינא״, אן דערען שפיטצע דער פלינעל-אדזומאטן דעס מאיזערס, נעמליך גראף שו-וואלאף, שטאנד, אונד עבען דעסהאלב אום זא געפהרליכער וואר. דיע-זע „הייליגע לינא״ שטעללטע זיך נעמליך זא, אלס ווירדע זיא דיא גיהילפסטען פערפאלגען, אן דער קיג דעסטטאטט אننעהמען דירפטע, אויף דען ער זאראנן ווייגען גראפען ריכטהום געבסט דעם גראפ-פענטיטעל פערערבען ווירד. דורך אינע זאלכע „אראפטרונג״ אדער „אننאהמע אן קינדעסטטאטט״ ווירד דער זאהן דעם מיניסטער-פרעזידענטען אלס געזעטצליכער נאכקאممע דעם הערערן לודווינ פאן טיסא בעטראכטעט ווערדען, דעם זאראנן לויט דעם אין ערדע שטעהענדען אללערהאכסטען שרייבענס דער גראפען-טיטעל מיט רעכט צוטעהט. אבער-גענס וואר דיא מיטטער דער ברידער טיסא אינע געבארענע גרעפין טעלעקי: דיא פריא דעם מיניס-טער-פרעזידענטען איזט, וויא בעריישט עروועהנט, אינע גרעפין דענגפעלד. דער זאהן דעס קאלא-מאן פאן טיסא האט מיטהין אינע גרעפליכע גראפ-מיטטער, אינע גרעפליכע מיטטער אונד נונמעהר איך אינען גרעפליכען אנקעל! עס ווירד אלזא גאר ניכט בעפרעמדען, ווענן אינסט איך ער דיא גראפ-פען-קראנע טראגען זאללטע!

אויבערדיגע נייעס.

* (אויבערדיגע צווייער פאליצייפפאס אין פעטערסבורג) האבען ווייר בעריישט אין פאריגען נוממער בערעטטעט; עס ווירד גון נאכטרעגליך נאך פאלגענדעס געמעלדעט: „דיא בעפאלקרונג פעטערסבורגס קאممט גאר ניכט אום דער איפרע-גונג הערייס. פאר דריא וואכען האט קאיזער אלעק-סאנדער פאפ גיהילפסטען-קאممטע אין שרייבען ערהאלטען, וואריין אהם מיט ערמארדונג גדראהט וואורדע. אונד גון ווירד מאן מיט מעלדונג אי-בערראשט, דאס דיא גיהילפסטען צוויא פאליצי-שעפפ אין אין הויז גלאקט אונד דענזעלבען דארט דען „גראאיס״ געמאכט. דער קאיזער איזט נעמליך איבער דען פערלוסט דעס אינגען דיעזער צוויא אונגליקליכען פארטליך טראסטלאז. — עס איזט דעס דער שעף דער גערהמען פאליציא וו זודייקין, אינער דער פעהנסטען, נעשיק-טעסטען אונד הינגעבונגס-פאללסטען מענגער, דער דאס פערטריען זיינער מאיעסטעט אן פאללסטעס מאסע בעזאס. דאס בעצייכנעטע הויז וואורדע גא-טירליך שטרענגستענס דורכזוכט; ניכט וועניגער אלס 43 פערדכטיגע פערזאנען וואורדען פערהאפ-טעט; אללין מאן ווייס נאך אממער ניכט, אב מאן איך דיא איגענטליכען מארדער אין הענדען האבע. דיא פערהאפטעטען זינד צום גראסטען טהיילע פריינ-צימممער; יעדאך איך אין פאליצי-בעאמ-טער וואורדע אין דאפפ גענאممען, ווייל ער אין פערדאכט שטעהט, מיט דען גיהילפסטען געהיימע פערבינדונגען צו אונטערהאלטען. דער ערמארדעטע זודייקין וואר קיים 30 יאהרע אלט, וואר יעדאך בעריישט גרויא אונד זאה אום, וויא אין הא-האער פינפגיגער. ער וואורדע ערסט פאר וועניגען יאהרען פאן קיעו נאך פעטערסבורג פערזעטצט. ער צייכנעטע זיך אבער אום דיענסטע זא זעהר אום, דאס ער ראש צו אינער זעהר בעריטטענדען שטעללונג אויאנשירטע. פאר ניכט גאר לאנגע עגטדעקטע דיעזער שארפזינגיג מאן אינע „סאל-דאטען-פערשיאדונג״, וואפר מאיזער אלעקסאנדער איהם אינע גאלדענע אוהר מיט בריללאנטען געבסט 10000 רובעל שענקטע.— פאר אינעס אהרע עגנ-דעקטע זודייקין דען גערהם-בונד, דיא „הייליגע לינא״, אן דערען שפיטצע דער פלינעל-אדזומאטן דעס מאיזערס, נעמליך גראף שו-וואלאף, שטאנד, אונד עבען דעסהאלב אום זא געפהרליכער וואר. דיע-זע „הייליגע לינא״ שטעללטע זיך נעמליך זא, אלס ווירדע זיא דיא גיהילפסטען פערפאלגען, אן דער

דיא פּפערדע דעם קאיזערס ניכט בלאס צופעללנ שייא געוואָרדען. דיא ניהילסטען דורפטען דיא זאַכע זאָ אנגעשטעללט האבען, דאס דיא פּפערדע שייא ווערדען, דאמיט דער איהנען פערהאסט מאנאַרך פערענגליקט!

* (איבער דען קירכענגראַבן.) אין דער ווייטער פאָרשטאדט „פאַוואָרשטאָן". דעסטען ווייר בעריהמט אין פאָרזיגער נימעד ערוהנט, ווערדען נאכטרעגליך נאך פאָלגענדע איינצעלהייטען נעמעלדעט: דער „עוואַטעג-פרעדיגער" דר. האַממערלע איזט אלס קאַנצעל-רעדנער ועהר געאַכטעט. אלס דאהער אנגעזיהן וואָרדע, דאס ער אם 30-טען דעצעמבער אבענדס, צווישען 7 אונד 8 אוהר, אבער דען „הוהם דער אבייט" פרעדיגען ווירד, דא פערזאַמעלטען זיך אין דער נערהמיגען קירכע בייא 3000 פערזאָנען, אונטער דען אנוועזענדען וואָרען אבערהיעגעגר ווייבער אונד קינדער, נאַמענטליך אבער אלטע פרייען. — אום 7 אוהר אבענדס בעטראט דער „עוואַטעג-גיטטליכע דר. האַממערלע דיא קאַנצעל, אינגעפאָלגט אייגע דאַל-בע שטונדע מאַ; דער פרעדיגער צו דען צוהערערן, דיא זיך לוטלאָ שטילל פערהעלטען, געשפּאַנען האבען, אלס פּאַסאַגע דיא ווערע וורד לוטעס צישען גשטאַרט וואָרדע. דיא צישליטע האַמען פאָן אייגען אונטערהאלב דער קאַנצעל שטעהענדען פערזאָנען, קיהם וואָרען דיא „צישלטעע" פּפערדאַלט, דיא ערשאנטע מיט אינגאַר אין ווייטהין געלעגענדער פּפּפּפּ, אונד דיעזער פּפּפּ וואָר דאס צוהען צו אייגעם בישפּעלרעדען שראַנקאַר. פאָן פיעלען ווייטען ערשאנטען לוטע פּפּפּפּ; ווייטעס לערמענדעס געשריא ערהאב זיך: „לוטבצישט וואָרדען דיפּע דייט". „הערגעטר מיט אוהם" ווי ברוהכען קינען „עוואַטעג"! דיעזע צווישען-רופּע וואָרדען אומער לוטער אונד אומער ערפאָלגטען גיע פּפּפּפּ. דיא איבערוויעגענדע מעהרצאהל דער אנוועזענדען גערעט אין אייגע בעגייסטערונג איזט אנגעטאן, אלדעס שפּראנג פאָן דען „וטצען אייס אונד פּנג אן דען איבערגעגען צוגע-דרעגען. דער פרעדיגער וואָר דורכגעבראָכען איזט דער קאַנצעל שטאנד אונד גלוהבטע, דאס דיא שראַנקאַרע אייפאַרען „ערדען, ער דאַרטע איזט ווייגם פּראַכטע איזט. דיא דערמעגדען אונד הארטגע. דען צוריפּע וואָרדען אומער לוטער — דא ער-אינגטע זיך עטוואס אינערהאַלטעס: אים דער מיטטע דער אנוועזענדען פּראַנען שטייג גענען דיא קאַנצעל, אונד צוואָר אומער דעפּטיגער. דער פרעדיגער מיטטע דאַנן דיא קאַנצעל פערלאַסען אונד זיך אן דיא „באַרבוסטיא" פּלוטען. אבער נאך אומער וואַכטע דיא מעהרצאהל דער אנוועזע-דען נוכט, וואס דען אייגנטליך געשעהען וואָ. אונדערן דרעגנטע נוך וואָ דאַנען אונד דען אוס-גענגען. אינגעלנע פערזאָנען וואָרען איזט דיא קיר-בענבענק געשטעגען אונד בעגאַבען פאָן דיע-ען ערהאַלטען שטעלונגען אוס דיא קאַנ-צעל מיט שטיגען. אונטער דען וואהנונגנ צו דען אוסגענגען דרעגנגעדען, דיא לוטע שרע-קעריפּע אוסשטעעגען, האַטטע זיך דיא נאַכריכט פערבייטעט, דאס עס אין דער קירכע בייגנגע, יגנע, דענען עס געלאנג, אלס ערסטע דאס פּרייע צו ערבייטען, טהיילטען דעם דען אוסגע-שטעהענדען מיט. דיא קירכע האַט בלאס צוויי א אוסגענגע. קוים וואר דער עגזוזטעגעס-ריף: „עס בייגנגע אין דער קירכע" ערקלינגען, אלס אייגע גרענצענלאָזע פערצווייפלונג עגנטשטאנד. דיא שאָן פאָן פּרוהער צו דוכטען קייגלן צוזאַמענגעבאַל-טען מענשענמאַסען פאָרמאַכטען אין דען מעהר ווערע נאך פאָר. נאך נאך דיקווערטס צו בעווע-גען. מאַן האַרטע נור דאס אַממערן אונד שרייען דער קינדער אונד פּרייען, פאָן דענען פּיעלע צו באַרען געוואָרפען וואָרדען וואָרען. אונד איבער דערען ליבער הינעג דיא שילדע פּלוטט בעגאַנען. פאָן אוסען וואַללטען אונד פערזאָנען אין דיא קירכע דרינגען, ווייל זיא געהאַרט האַטטען, דאַסס עס דרינ-גען בייגנגע! ענדליך, ענדליך האַטטען אייגע זיא פּיעל פערשטאנד, אין דיא מענגע הינגעזוויפען; עס זיא נוכט וואהר, דאס עס אין דער קירכע בייגע-גע! מאַן מאַג נור נוכט זיא פּרוכטערליך דרעגנגען, וואָרען דאַנגאַס דיא אוסגענגע צו פאַססדען וזכען; פאָן דעם אין דער נעהע דער קירכע געלעגענגען פאַליציא-באַממסאַראַטע וואר מטטלעווייל מיט אנערקענגסווערטער ראַשהייט דאס ער-דרענגלכסטע פאָרגעקערדט וואָרדען, אוס גראַ-סעס אנגלוק צו פערהיטען. וזעמטליכע בעאַמטע דעס באַממסאַראַטס, צאַהלרייכע וזכערהייטס-וואַכטמייסטער אונד פאַליציי-בעגרקאַראַט דר. קאַך אוטען הערבייא, אונד נור דעם עגרגיגשען אייג-שרייטען דער פאַליציא, וועלכע צוגעגעסט דיא מעגע בערהיגטע אונד אן דיא פּרוהאַנגע דער אוס-גענגע שרייטען, אוס עס צו פערדאַנקען, דאס וויען אם אבענד דעס 9-טען דעצעמבער נוכט אייגע וווערדאַלונג דעס הונג-שטראַטער-אוגלוכס ער-לעבטע. מיט דעם אוגגעבאַט אַללער קרעפטע אוכטעטע דיא פאַליציא, אונד וואָרדע דורכגע אן עראַלגיבטער וווייג פאָן דער פּיעגעדע אונד דעם דרעגנס-פּרייען מיליטער, דאס אין דען אוגלוגגעגדען נאַסטהייגען וואר אונטערשטעגט. אין דיא פּערגעדע וואר גלעלד דיא אוגגלוגגע גע-לאַנגט, דאס עס אין דער קירכע בייגנגע. — נאך פערלוגט פאָן עטוא 15 בוז 20 מיגוטען וואר דיא קירכע גלוכלוך גגעגעבען. זיא פּיעל בוז עגר שטע-דע בעשטאנדען ווערדען לאַנגסט, ווע 7 פערזאָנען פערוואונדעט וואָרדען דאַנגעגר אוגס אין מאַנ שוגר פערגעטגט, דגס אייגע דרייפּפּ גגעבאַכען וואָרדען אונד דער אין דאס אללגעמייגע קראַנ-קענהייז גגעבראַכט ווערדען מוסטע. אייגע פּיעגע עגרלוגט עגגגאַללס אייגגן דיפּפּגגכריט. צוויגע פּרייען, צוויגע קגגדער אונד אין מאַנן ווגר לוגגט פערלעטגט וואָרדען, וועמגגלגגען פערוואונדעטגע

לייסטעטע דער פאָליצי-בעגירקאַראַט דר. קאַך דיא ערסטע הילפע, עס אוגט קוגם אגגוגגעהמען, דאס דאַמגט שאָן דיא צאַהל דער פערוואונדעטגען ער-שאָפּפּט אוגט, עס אוגט פּיעלמעהר גגעוגס, דאס פּיעלע גגכט ערסט אַראַטליכע הילפע אבגגעוואר-טעט, אונדערן פּראָה. דאַפאָגגגעקאָמגען צו זיין, גגך הוגג זיך בעגאַבען, — עס וואָרדע זאָפאָרט אייגע שטרעגגע אוגטערזוכגג אייגגגלייטעט. דיא „פאַלגגמעגגליגגס" דיעזעס שראַנדאַלס אייגע דער האגד לעגגט. עס וואָרדען צוויגע פערהאַפטגגגגען פאָרגגע-גאַמגגען, אונד צוואָר דיא אייגגגס פאַבריקגגטס-טעגס אונד אייגגגס גגרטגלערגגהילפען, פאָן דעגגגגען ערוויזגגען אוגגס, דאס דיא גגגגג

האלוע אינד שפּראַנג מיט איהר פֿאַן דעם צוגע הע־ראַב, וואָרין ביידע נעבען דען שיענען צו באַדען שטרעצטען. דער גיגער בערעבטע הער דאַס מער־בען, אינדעם ער איהר מיט ערמאַרונג דראָהטע, אונד פֿלאָה דאַנן דאַאַפֿן, יעמעצ ערסט וואַנטע דאַס אינגלעכליכע מערבען, אום הילפֿע צו רופֿען. אין באַהנוועבטער קאָם הערבּיא, קאָנגנטע אבער נאַ־טירלך נכסם מעהר טהון, אלס פֿיר דיא רוקפֿאַהרט דעם מערבענס נאָך דער שטאַציאָן וועזוי זאַרגע טראַגען. — עס וואַרדע נאַכטרעגלך אין געוויסער אָוועק פֿוסס פֿערהאַפֿטעט, דער פֿיהרער אין וועזוי ביא דער באַהן אנגעשטעללט וואַר אונד וועגען שלעכטען בעטראַגענס פֿאַר קוריצעם עגטלאַסען וואַרדע. — אממערהין האט זיך דער אַרמע מענש יעגען דיעזער „גנאַד" אים שטרעגנסטען יגנע דעם וואָרטעס „מוסר נפֿש" געוועזען. אלס ער זיך מיט־זאַמטט דעם מערבען פֿאַן דעם וואַגען שטרעצטע, זאָ העטטען זיא ביידע נאַר ליידע צעראַמאַלטע ווערדען קאָנגען, דער מענש מיט זיך געוויס אין דער דאַסטען נאַשה בעפֿינדען האַבען, יעגען ער איעגע מלייגען דעבשטאַללס יעגען, דא אין מערבען דאָך קיגע מוללאָגען מיט זיך פֿיהרט, איגער דעראַרטי־גען געפֿאַהר זיך איגגעוועטעט!

* (וויעדער איין באַנקיער געפֿלוכטעט!) פֿאַר איגגען וואַכען מער־דעטען ווער, דאס דער בודאַ־פֿעסטער באַנקער שרייבער פֿאַטעלך זאַמטט פֿאַמיליע פֿער־שוואַנדען איטט. דיא אַרמען לייטע, דיא ביא דיע־זעם שווינדלער זאַגגאַגגטע ראַטען־בריעפֿע איך לאָוע געקריפֿט אַרט אבער אַרם איהרע עשפֿאַר־נעסטע צער פֿערצוגוג אנפֿערטריט, זאַהלען זיך נאַ־טירלך אום איהרען לעטטען העללער בעטראַגען, אללין אללעס אַמממרען נטטעט נכט: דער שייר־דער וואַר איגגאַל נכט מעהר אייפֿיפֿיגען. אי־גגע מיגטען דאַמאַלס, שרייבער דיפֿעט, דא ער אין זיגען שפּעקולאַציאָגען אגגלוקלך וואַר, איגגען זעלבסט־מאַרד פֿעראַכט האַבען. פֿאַר קוריצעם אגדעם קאָם אין דיא בודאַ־פֿעסטער שטאַדטהיפֿס־מאַגגשאַפֿט אין שרייבען אים גגי־אַרק, וואָרין שרייבער מעלדעט, האַס ער דאַרט זאַמטט פֿאַמ־ליע וואַהל־עראַהטען אגגעלאַגגט דיא, אונד דער הייפֿטשטעדטשען פֿאַליציא זיגגען איפֿרוכטען דאַגן דאַפֿר אבשטאַמטע, דא זיא אגגעשיקט וואַר, איהן גנכט צו ערריישען; מאַן קאַגן זיך דענקען, וועלכע וועדע מיגגע אגגערע פֿאַליציא צו דעם שפּאַטטע אייגגע גגעשטאַלטען שווינדלערס מאַכטע! — גגן וווּרד אים וויען גגע־מעלדעט: דער הייגגע באַגגער לעאָ טרוטש, אים עפֿערעס גגבאַרען, אגט אם 21־טען דעצעמ־בער אים וויען געפֿרכטעט, נאַכדעם ער דען בע־טראַג פֿאַן 19.08 גולדען פֿערגאַגגטריט האַט. דער־זעלבע וווּרד פֿאַן דער פֿאַליציא שטעקבריעפֿלך פֿערפֿאַלגט. מעהרערע פֿערגאַגגען, דיא דעם לעאָ טרוטש איהר געלד אגפֿערטריט האַטטען, ער־שטאַטטעטען בים גערכטע דיא אגצייגג גגעגען איהן אללין אלס מאַן גגעגען איהן גערכטליך איגשריי־טען וואַללטע, דא וואַר טרוטש בעריטט אבער אללען בערגען איך אגד דאַפֿאַן. אין זיגער וואַה־גגג האַטטע טרוטש איגגען צעטטער צוריקגעלאַס־סען, אין וועלכעם ער אגגבט, ער וואַללע זיגגעם לעבען דורך זעלבסטמאַרד אין גגעאַכטאַמעס עגדע מאַכען, גגן פֿאַן דען זעלבסט־מאַרד־שווינדע־ליגען לאַסט זיך הייטע קיגער מעהר פֿאַפֿפֿגדע. — טרוטש איטט גגעוויס נאַך דעם איסלאַגדע גגעפֿליכ־טעט, אגד גגרגגגט עס אדם פֿיהרער אדער שפּגַ־טער, נאַך אמעריקא צו עגגטקאָממען, דאַגן דיריפֿטע באַלד אין וויען אין ברעך אגגטרעפֿפֿען, וואָרין דער שווינדלער אבער דיא אגגגשטעללטקייט דער וויגגער פֿאַליציא, דיא איהן גגכט ערוויטשען קאָגגגן, דער מגגש מיט זיך גגעיגס אין דער דאַסטען נאַשה בעפֿינדען האַבען, יעגען ער איגגעס מלייגען דעבשטאַללס יעגען, דא אין מערבען דאָך קיגע מוללאָגען מיט זיך פֿיהרט, איגער דעראַרטי־גען גגפֿאַהר זיך איגגעוועטעט!

* (וויעדער איין באַנקיער גגעפֿלוכטעט!) פֿאַר איגגען וואַכען מער־דעטען ווער, דאס דער בודאַ־פֿעסטער באַנקער שרייבער פֿאַטעלך זאַמטט פֿאַמיליע פֿער־שוואַנדען איטט. דיא אַרמען לייטע, דיא ביא דיע־זעם שווינדלער זאַגגאַגגטע ראַטען־בריעפֿע איך לאָוע געקריפֿט אַרט אבער אַרם איהרע עשפֿאַר־נעסטע צער פֿערצוגוג אנפֿערטריט, זאַהלען זיך גגאַ־טירלך אום איהרען לעטטען העללער בעטראַגען, אללין אללעס אַמממרען נטטעט נכט: דער שייר־דער וואַר איגגאַל נכט מעהר אייפֿיפֿיגען. אי־גגע מיגטען דאַמאַלס, שרייבער דיפֿעט, דא ער אין זיגען שפּעקולאַציאָגען אגגלוקלך וואַר, איגגען זעלבסט־מאַרד פֿעראַכט האַבען. פֿאַר קוריצעם אגדעם קאָם אין דיא בודאַ־פֿעסטער שטאַדטהיפֿס־מאַגגשאַפֿט אין שרייבען אים גגי־אַרק, וואָרין שרייבער מעלדעט, האַס ער דאַרט זאַמטט פֿאַמ־ליע וואַהל־עראַהטען אגגעלאַגגט דיא, אונד דער הייפֿטשטעדטשען פֿאַליציא זיגגען איפֿרוכטען דאַגן דאַפֿר אבשטאַמטע, דא זיא אגגעשיקט וואַר, איהן גגכט צו ערריישען; מאַן קאַגן זיך דענקען, וועלכע וועדע מיגגע אגגערע פֿאַליציא צו דעם שפּאַטטע אייגגע גגעשטאַלטען שווינדלערס מאַכטע! — גגן וווּרד אים וויען גגע־מעלדעט: דער הייגגע באַגגער לעאָ טרוטש, אים עפֿערעס גגבאַרען, אגט אם 21־טען דעצעמ־בער אים וויען געפֿרכטעט, נאַכדעם ער דען בע־

וויערהויא, אלס רעדאַקטער אונד גגעגען יולאום ווילקעגגס אלס דרוקער דעם „גגעגטעלגשעגג", ווערד דיא שטראַפֿגערכטליכע אגגטערזוכגג וועגגען דעם „פֿערבעבגגס דער פֿעראגגטרייאגגג" אים זגגגע דער בעשטעמגגגען דער בעשטעהגגדען שטראַפֿ־גגזעטצע אגגגעאָרדגעט! — איך דיא „מאָטיוג" דיעזעס בעשיעדעס וואַרדע בידען ערוויהגגטען הער־רען גליכצייטיג מטגגעטהיילט. — יולאום וערהאַ־וואַ מעלדעטע יעדאָך גגגגען דיעזעג בעשיד דעס אגגטערזוכגגגס־רי בטערס דיא אפֿפֿעללאַציאָגן אן, — גגגמעהר ווערד דער גערכטסהאָף דאַרבער צו עגגט־שיידען האַבען, אָב גגגגען יולאום וערהאַוואַ דיא שטראַפֿגערכטליכע אגגטערזוכגג שטאַטטפֿגדע!

גאַגגן קאָמט איטט בייא דעם גאַגגצען, דאס וועד־האַוואַ בעריטט פֿאַר וואַבען אין זיגגעם בלאַטטע גגאַ־ייגגגטע, ער וויגגשע דעכט ווערד איגגע אגגטער־זוכגג, דאַמיט ער גגעלעגגגהיט האַבע, זיך פֿאַר גערכטס פֿאַן יעדעס פֿערדאַכטע דער טהיילגאַהמע אן דען גגערד־פֿעראגגטריאגגגן דייגגגגאַשען, גגן זאָלל אבער דיא שטראַפֿגערכטליכע אגגטערזוכגג וווּרקליך אגגגעריטטעט ווערדען — אונד וערהאַוואַ מעלדעט דיגגגגען דיא „אפֿפֿעללאַציאָגן אן: — גאַגגן „גגגערס־ריגן" מוס דער בערהמטע מוללמאַכער אונד צוגגגדרעשער וערהאַוואַ זיך דענן דאָך גגכט פֿיהלען! —

* (דער ווערטהאַיגגעס־ריגגבערכאָפֿפֿס.) דער מגגסטער דעס אגגגערן האַט איך דען קאָפֿף דעס בערהמטען רייבערס שאַוואַגאַ אָוועק, דער זיט מאָגאַטען דיא וועפֿרמער גגגגעגד אן פֿרכטאַוד אגגגסט פֿערוועצטצע, דען פֿרייז פֿאַן 1000 גולדען, וווגגן מאַן איהן דעבענדיג, פֿאַן 800 גולדען הגגגגגען, וווגגן מאַן איהן טאַדט צו שטאַגדע ברגגגגג

טהאט דיעטעט זיא נור דאצו, אום דיא נעגען ניהיליסטען איינגעלייטעטען שריטטע דער פאליציא דורך פערראטה ווירקונגס-לאז צו מאכען. זודיקן דורכבילקטע אלסבאלד דיעזען פרעבען שווינדעל אונד ליעס דיא „הייליגע ליגא" פאליציילך אויפלא-לעזען. — מאן קאנן זיך דענקען, דאס דער נעוואנד-טע מאנן דורך זאלכע שעניאלע טהאטען אין דער גונסט דעס קאיזערס אימער האהער אונד האה-דער שטייג. — איינע טהאטזאכע איזט עס, דאס זודיקין פארקיינעס מיטטעל צוריקבעכטע, ווענן עס זיך אום דיא ערריכונג זיינעס ציעלעס האנדעלטע. ער האטטע נוכט וויניגער אלס 248 אנגעטען, טהיילס מענגלהען, טהיילס ווייבלהען געשלעכטעס, אום מיט דערען הילפע דיא פערשטעקע דער ניהיליסטען איסצישפאנירען אונד דערען שריטטע צו איבער-וואכען. ער זוכטע זיך געהיים-אנעטען אנצו-ווערבען אונטער ארמען, אויסגעהונגערטען לייטען, דיא אומס בראד אללעס טהון מיססען; פערנער אונטער ליינ-דערליכען שטודענטען אונד שטודענטינגען; ענדליך זעלבסט אונטער ניהיליסטען אונד ניהיליסטינגען, וועלכע ער דורך געלד דאצו פערלאקטע, אידער געזינגונגס-געגאנסען צו פערראטהען. — איינע שטו-דענטין דער טהיער-ארצני-שולע וואורדע פאר קורצעס פערהאפטעט, ווייל מאן זיא אין פערדאכט הייעלט, מיט ניהיליסטען צו פערקעהרען. — איינעס אבענדס ערשיען זודיקין אין דער צעללע (האפט-קעממערכען) דעס מערכעס. ער בעגאהם זיך זעהר פריינדליך אונד זאנטע צו דער אונגליק-ליכען: „זינד זיא בעפריינדעט מיט דעם געהיימען ניהיליסטען-בונד?" — דאס מערכען אנטוואָרטעטע צישטערנד: „ניין!" — זודיקין פראגטע ווי-טער: „שפרעכען זיא דא איפרליכט, אום פאללער איבערצייגונג?" — דאס מערכען ערוויידערטע ווי-דער: „יא!" — „גוט (זאגטע יעטצט זודיקין מיט איינשמייכלנדער מיענע, אונדעס ער דעם צישטערנדען מערכען פריינדליכסט דיא דאנד דריק-טע). „גוט! ווער נוכט צום געהיימען ניהיליסטען-בונד געהערט, געהערט יא אונס! זיא זינד פריי!" — דאס מערכען פערלעס אידער האפט, פיר דיא איהר צו טהייל געוואָרדענע גנאדע מיט פריידענ-טהרענען אין דען אינען דאנקענד. — נאך אן דעם זעלבען אבענד זאגטע זודיקין איינען ווייטער יונגען הובשען אונטען צו דעם מערכען, דעם עס ליבט געלאנג, דיא פריינגלאססענע אלס געהיימע אונטען דעם זודיקין צו געווינגען? — ביא דיעזער בעשעפ-טיגונג וואורדע אינדעס זודיקין איסערארדענטלך נערוואז, זא דאס ער דיא נעכטע אין שלאפאזעס צישטאנדע צובראכטע. אים לאנגווייליג ליעס ער זיך דעם נאכטס פאן אינעם מערכען אין דען אנדערען פזהרען, וזא ער דיא אינגליקליכען פערהאפטעטען איך ראהעסטע זייזע מיסהאנדעלטע. אפט בראכטע ער דיא נעכטע אויך אין „פערריפענען הייזערן" צו, דא דיא דארט בעפינדליכען אויסגעלאססענען פרעוונ-ציממער עבענפאללס זיינע געהיים-אנגעטונגען וואה-רען, וואפור זיא פאן אידם האדע מאנאטס-גולדער בעגאנגען, זודיקין שטייטע דאס גולד מיט בידען הענדען אונד נאך אללען זיטען אוס, אום נור אויסקונפטע איבער דאס פערשטעק אונד דאס טרי-בען דער ניהיליסטען צו ערהאלטען. אללין עבען דארוך פאנד ער צולעטצט זיין טרוירינגס עגדע. ער וואורדע אין אין „פערריפענען הייז" גולאקט; גולאקט דארט אינע באנדע ניהיליסטען צו ער-ווישען; דאך דיא ניהיליסטען ערוויסטען דעסמאל איהן אונד מאכטען מיט דעמזעלבען קורצען פראעצע, אינדעם זיא איהן אייגאפ מיט מערדערען דאלבען נעדערשטאכען. — מאן ווירד עס נאך אלל דעם רעכט בעגרייפליך פינדען, ווענן דער קאיזער אלעק-סאנדער III דיא דיעזען פערלוסט זיינעס טרייעסטען דיענערס, דורך דיא האנד דער ניהיליסטען, טיעק ערשיטטערט וואורדע;

* (אין פערשוואונדענער שטוהל-ריכטער.) שאן פאר עטוא 14 טאגען איזט דער שטוהל-ריכטער ארפאד פאן בראה-דאיאי אים באאן (פרעגטשינגע קאמטאט) פלאטז-ליך פערשוואונדען. עס וואר דאס אונמיטטעלבאר פאר ערניעדרונג דער קאמטאטס-וואהלען. עס אוג-טערלעגט קיינעס צווייפעל, דאס הערר פאן בראה-דאיאי, דער זיך אים גאנצען קאמטאטע אינער גראה-סען בעלעבטהייט ערפרייעטע, נייערדינגס צום שטוהל-ריכטער געוועהלט וואָרדען ווערע. דאך וואורדע דיא וועלט פאן דער אונערווארטעטען מעל-דונג איבערראשט, בראדאיאי זיא פערשוואונדען. עס וואורדע נאטירלך זאגלייך אינע אינטערוכונג איינ-געלייטעט, אונד דיעזע ערגאב דאסולבע, וואס זיך געוואהלייך ביא דער פלוכט פאן קאמטאטס-בעאמטען דערייסשטעללט, נעמליך דאס הערר פאן בראדאיאי נוכט דעסהאלב אמט אונד ווירדע פערלאססען, ווייל ער צו פליסיג „מעמזהרט" געוואגט, זאגדערן ווייל ער דיא קאמטאטס-גולדער פערוא-ריט האט; — שפעטער מעלדעטען דיא בלעט-טער, דער פלוכטיגע שטוהל-ריכטער העטטע זיך אין טרעטשטען ערשאססען, אללין דיעזע מעלדונג ערווייזען זיך נאכטרעגלך אלס אירטהום. בראדאיאי האט זיך נעמלך מעהרערע טאגע אונטער דעם פאלשען נאמען „הארוואט פערענק" אין אינעם האָ-טעל אים קוראָרט פאשטיען (ביא וועדבי) איס-געהאלטען. אם 23-טען דעצעמבער שריעב ער אין דעם ערוועהנטען האטעל מעהרערע בריעפע, בע-צאהלטע דיא האטעל-רעכנונג אונד ענטפערנטע זיך גנעגען 10 אוהר אבענד. אין אינעם דיעזער בריעפע זאגטע בראדאיאי, דאס ער נאך 10 אוהר אבענד אין דיא וואאנד שפרינגען וועדדע. אין דער טהאט פאנד מאן אויך אם אינער דער וואאנד אן אינעם בוימע אנגענאגעלט אינען צווייטען בריעף בראדאיאיס אין סראוויישער שפראכע, וואָרין ער ביטטעט, דאס מאן דען אבערגעשפאן אין טרעגשטין אונד דאס שטוהל-ריכטער-אמט אין באאן פאן זיי-נעם זאָבען בעגאנגענען זעלבסט-מאָרדע פער-שטענדיגען מאגע, אין פאלגע דיעזער בריעפאפ-זיכטע מאן זיינע ליכטע אין דער וואאנ, דאך אהנע ערפאלג. זיינער פריא האטטע ער זיינע טאשען-אוהר אונד מעהרערע רינגע צוגעזענדעט אונד באאט זיא אין זיינעס בריעפע אים פערציי-הונג, דאס ער זיא דורך זאלבען לייכטזיגן אין שאנדע אונד אונגליק געשטערצט. — אינדעסען ווירד אללגעמיין פערמוטהעט, דאס בראדאיאי מיט דער גאנצען „זעלבסט-מאָרד-געשיכטע" נור אינען שווינדער געטריעבען, דאמיט דיא פאליציא אהן גיכט ריינגער זוכע, דאס שטובען-מערדען אים ער-וועהנטען האטעל זאה נעמליך ביא בראדאיאי אינע גראסע סוממע געלדעס. דא ער נון, וויא בעריכט ערוועהנט, זיינער פריא נור אינגע קריינגליכען, וויא אוהר אונד רינגע, גנוגעגעבען, דאס גולד אבער פיר זיך צוריקהעלט, זא איזט דער פערדאכט זעהר אינגליכטענד, דאס ער נאך אמעריקא געפליכטעט, אונד דיא פאליציא דורך אינע זעלבסט-מאָרד-קאמאדיע נור פאפפען וואָלטע, דאמיט זיא אהן גיכט ווייטער פערפאלגע. — עס זיא דעם אבער וויא אוממער, זא צייגט דיעס וועגנסטענס, דאס וועדהאוא קיין „חדר בדורו" איזט; עס גיבט נעמ-לך זעלבסט אונטער דער בעאמטענ-וועלט אין אינגאהן געוויססענגראזע פערזאגען געגוט, דיא נור דארוך איסגעהען, פרעמדע גולדער צו פער-אונטרייען! —

* (אין אונערהארט פרעבער אייזענבאהנ-ר.) איס מיטגען (באערן) ווירד גמעלדעט: אין דער נאכט פאם 23-טען אויף דען 24-טען דעצעמבער בעאבזיכטיגט אין יונגעס מערכען, פרייען מיללער, טאכטער דעס בעצירקס. הויפטמאנגעס אוס טעטשען, וועלכע הער דיא מאלער-שולע בעזוכט, זיך פער איזענבאהן צום בע-זוכע פריינדען אין גער (באהמען) צו בעגע-גען, וזא זיא וועהרענד דער קאטהאלישען פייער-טאג-גע וויילען וואָללטע, זיא זאם יעדאך ציפעללוס גאנץ אללין אין אינעס קיפעע צווייטער קלאססע. אונ-ווייט דער באיערישען באהנשטאציאן וויעזוי שוואנג זיך פלאטצלך אין דייבער אויף דאס לוס-ברעטע דער איזענבאהן, אינגעאכטעט דאס דער צוג אין אפפלער בעוועגונג זיך בעפאנד. ער רים דיא וואגגאן-טהורע אויף, פאקטע דאס מערכען אם שען צו דענקען— ווייגען אידעאל-פאצענגען, דעם ער דער. איינסט, אויסגעריסטעט מיט אללען קענגניססען אונד ער-פאהרונגען דער צווילייזטען וועלט, קיהן עגטגעגנטרע-שען וואָללטע.

אונד וואיזט נור דער צווילייזטען וועלט? וואיען נוכט קרייטשוויטצער זיינער הייטאט דיא לעהרערינגען מאנ-כעס טוכטיגען לאנדאראעטעס געוואָרדען? האטטע ער נוכט אויף זיינען רייזען אללמעהליג אינען בעשיידענערען בעגריפפ פאן דער אינפעהלבארקייט דער קולטורלענדער ערהאלטען?

אונד אלס דער אנטראג אן איהן דעראנטראט, איינגע ענגלישע רייזענדע אלס איהר ארצט אונד גלעהרטער נאך דעם נאָרדוועסטליכען אפריקא צו בעגלייטען, דא אבער-לעגטע ער נוכט לאנגע, אנטע צו אונד שנרטטע זיין בוג-דעל. איין טעסטאמענט בריכטע ער נוכט צו מאכען, ער שאפט דא אללין אויף דער וועלט. זא מוטטער-ענגלע אללין, דאס עס פיר יעדען אנדערען אלס אינען אפריקא-רייזענדען צום פערצווייפלען געוועזען וועדע. דאך אויך דער אפריקא-רייזענדע עטפאנד עס בעטטער. דאס ער זיינען עגטשלוס קיינעס שטערבענס-מעגטען מוטטערלייען האט-טע, אלס בלאס דעם אויאלטען נאָפפאטער דריבען אין פרעסבורג. —

אלס ער נאך אבלויף אינינס יאהרעס גולעהרטער, גע-שטערקט, מענגליכער אונד פרייער ווייטער נאך אייאפא צוריקקעהרטע, אלס ער פאר דער ריקקעהר נאך דייטש-לאנד נאך אינמאל זיין אלטעס פרעבנוז מיט הערצליכע-רען גנעפיהלען אונד מיללדעעס זונן אויסזוכטע, דא וואר אויך דיער נעמאנד מעהר. דער נאך אויהם פראגטע אין דעם וואהלגען דייזע דער שלאפ-נאסטע, וועלכעס גון אויהם גע-

פאָלליעמאָן.

אונזערע צייט.

(8-טע פאָרטעטצונג.)

IX קאפיטעל.

אלס הייניך מאנדל צו בעגינן דעם וויגעדיגע זיינע פאטעריישאפט פערלוס, וואר עס אים, אלס עריוואכט ער פריש אונד פראהליך נאך איינעס לאנגען, מיטען שלאפע זיינע לעדרצים וואר פאראיבעד! דער „רר-טשעל" אויף זיינען קאפטען קומעריגע אין וועגנ, דאס ער אבער דיא לעטצטע פרוגנ אבגעלעגט האטטע, דיא איהם צו איינעס ארבייטאמען לעבען נאך פריעס ערטעסטען בערעכטיגטע, דאס קאם איהם יעטצט זא רעכט ווייטליך צום בעוואוסט-זיין. דא ער פראהען מוטהעס אויף דיא וואנדערשאפט גינג.

דיא וועלט זעהען! נוכט דיא פריידע אן אבענטייערן צאן איהן רוגיס. ער וואָללטע לערנען, פלייסיגער, נעווים-סענראפטער, אנגאנטעראבענער לערנען. אלס אין דער אינוויריטעט. אבער עס וואר דאך איין אנדערעס דינג, וועגן ער יעטצט אין אייגע עמפפעלונגס-שריבען אב-נאב אונד פאן דען בעריטשענדסטען ארצטען אכטונגספאלל אלס „יונגער לאָללעגע" בעגריפט אונד אין אידרע „קליניקען" אונד „אפטראאנס-זאלע" נעפיהרט וואורדע — וועגן ער אים נעכסטען יאהרע אייגע וויסענשאפטליכע עקספעדיציאן אן דיא קיסטע דעס מיטטעללענדישען מעעעס בעגלייטען דורפפען — וועגן ער אים פאלגענדע אבענטייערע דיא פע-הלטנוסס לאנדאנס שווינדיגע אינבאיאוידט בליעב ער זיי-נעס פאריאטען נעטייא. זיך נוכט ערשטייען צו לאססען אונד אינאבלעגסיג אין זיינען ווינגענען ערסטען פאצען.

אונזערע צייט.

(8-טע פאָרטעטצונג.)

IX קאפיטעל.

אלס הייניך מאנדל צו בעגינן דעם וויגעדיגע זיינע פאטעריישאפט פערלוס, וואר עס אים, אלס עריוואכט ער פריש אונד פראהליך נאך איינעס לאנגען, מיטען שלאפע זיינע לעדרצים וואר פאראיבעד! דער „רר-טשעל" אויף זיינען קאפטען קומעריגע אין וועגנ, דאס ער אבער דיא לעטצטע פרוגנ אבגעלעגט האטטע, דיא איהם צו איינעס ארבייטאמען לעבען נאך פריעס ערטעסטען בערעכטיגטע, דאס קאם איהם יעטצט זא רעכט ווייטליך צום בעוואוסט-זיין. דא ער פראהען מוטהעס אויף דיא וואנדערשאפט גינג.

דיא וועלט זעהען! נוכט דיא פריידע אן אבענטייערן צאן איהן רוגיס. ער וואָללטע לערנען, פלייסיגער, גנווים-סענראפטער, אנגאנטעראבענער לערנען. אלס אין דער אינוויריטעט. אבער עס וואר דאך איין אנדערעס דינג, וועגן ער יעטצט אין אייגע עמפפעלונגס-שריבען אב-נאב אונד פאן דען בעריטשענדסטען ארצטען אכטונגספאלל אלס „יונגער לאָללעגע" בעגריפט אונד אין אידרע „קליניקען" אונד „אפטראאנס-זאלע" נעפיהרט וואורדע — וועגן ער אים נעכסטען יאהרע אייגע וויסענשאפטליכע עקספעדיציאן אן דיא קיסטע דעס מיטטעללענדישען מעעעס בעגלייטען דורפפען — וועגן ער אים פאלגענדע אבענטייערע דיא פע-הלטנוסס לאנדאנס שווינדיגע אינבאיאוידט בליעב ער זיי-נעס פאריאטען נעטייא. זיך נוכט ערשטייען צו לאססען אונד אינאבלעגסיג אין זיינען ווינגענען ערסטען פאצען.